

ΕΛΛΑΔΑ

Οι εξετάσεις

Τον Οκτώβριο 20 ρεπόρτερ της **Handelsblatt** έγραφαν ανταποκρίσεις από το επίκεντρο της ευρω-κρίσης. Έξι μήνες αργότερα οι **Diana Froehlich**, **Gerd Hoehler** και **Claudia Schumacher** συνάντησαν ξανά τους συνομιλητές τους. Είτε είναι πολιτικοί, είτε επιχειρηματίες, είτε οικονομολόγοι, πιστεύουν ότι η κρίση ωρίμασε την Ελλάδα. Ο λαός έχει καταλάβει ότι η χώρα πρέπει να αλλάξει εκ θεμελίων για να αποφύγει την καταστροφή. Είναι έτοιμος να παράσχει τη συμβολή του.

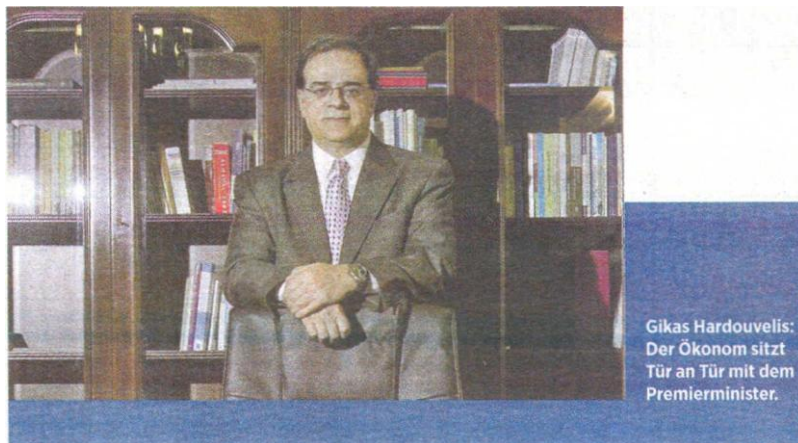
Ο **Γκίκας Χαρδούβελης** σπρώχνει τα γυαλιά στη μύτη του και σκύβει σε ένα πυκνογραμμένο χαρτί. Δεξιά και αριστερά πάνω στο τραπέζι του βουνά οι φάκελοι. Σε κάθε έναν υπάρχει ένα νέο θέμα, μια νέα πρόταση μεταρρύθμισης, ένα νέο σχέδιο λύσης. Για τη διάσωση των τραπεζών, για την ιδιωτικοποίηση κρατικών επιχειρήσεων, για τη μείωση του χρέους.

Το γραφείο του στεγάζεται δεξιά, δίπλα ακριβώς στο γραφείο του **Λουκά Παπαδήμου**, του Έλληνα πρωθυπουργού. Ο **Χαρδούβελης** διευθύνει το οικονομικό γραφείο του προέδρου της κυβέρνησης στην υπηρεσιακή του έδρα, το μέγαρο Μαξίμου. Όλα όσα κάνει τούτες τις μέρες ο **Παπαδήμος** τα συζητά προηγουμένως με τον **Χαρδούβελη**. «Ποτέ μου δεν είχα μια τόσο δύσκολη δουλειά», λέει οι οικονομολόγος. Αλλά και ποτέ μια τόσο σημαντική. Η χώρα περιμένει λύσεις. Γρήγορες λύσεις.

Γι' αυτό δεν έχει στην Ελλάδα μακρά προεκλογική περίοδο. Στις 6 Μαΐου οι Έλληνες θα εκλέξουν νέα Βουλή. Το αργότερο τον Ιούνιο αυτή θα πρέπει να αποφασίσει περαιτέρω μεταρρυθμίσεις. Ο **Χαρδούβελης** τις προετοιμάζει ήδη. Διότι μόνον αν τηρήσει η χώρα το χρονοδιάγραμμά της θα εισρεύσει η επόμενη δόση από το πακέτο βοήθειας των ευρω-χωρών και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Άλλη μια φορά πρέπει η χώρα να σώσει τον εαυτό της από τη χρεοκοπία. Οι πολίτες χάνουν την υπομονή τους. 21% των Ελλήνων είναι άνεργοι, στις ηλικίες 15-24 ετών μάλιστα ο ένας στους δύο. Τα εισοδήματα των δημοσίων υπαλλήλων μειώθηκαν 20% και πλέον, οι μισθοί στον ιδιωτικό τομέα έπεσαν το

2011 πάνω από 11%. Έτσι οδηγήθηκε η Ελλάδα, εν μέρει από δικό της φταίξιμο, εν μέρει εξαναγκασμένη, σε παγίδα: Σε μια εποχή που έπρεπε να αναπτύσσεται, συρρικνώνεται.

Έτσι δεν μπορούμε να συνεχίσουμε, λένε επιχειρηματίες και πολιτικοί, λένε οικονομολόγοι και δημιουργοί. Διαφορετικά από ότι στην αρχή της μακράς καθόδου της χώρας τους, οι Έλληνες δε μένουν πια μόνο να κοιτάνε αποκαρδιωμένοι, δεν περιορίζονται στα παράπονα και τη διαφύλαξη παλιών προνομίων. Δεν περιμένουν πια την πολιτική να κάνει κάτι. Κάνουν κάτι οι ίδιοι.

Αλλά αυτή η θετική διάθεση δεν έχει ακόμα παγιωθεί. Υπάρχουν ακόμα πολλοί Έλληνες που νιώθουν θύματα μιας διεθνούς συνωμοσίας, ακόμα δεν έχει αποκλειστεί οι Έλληνες να ενισχύσουν στις εκλογές κόμματα που ποντάρουν περισσότερο στη διαμαρτυρία παρά σε εποικοδομητική δουλειά για το μέλλον της χώρας τους, ακόμα δεν έχει αποκλειστεί ο παλιός εφιάλτης να επιστρέψει.

Αλλά ποτέ έως τώρα δεν ήσαν τόσο καλές οι πιθανότητες οι Έλληνες να ξεπεράσουν το φλέγμα [;] τους. Το νέο ταξίδι στο επίκεντρο της ευρω-κρίσης οδηγεί σε έναν οικονομολόγο, που προσπαθεί ο ίδιος να μπει στη Βουλή, έναν επιχειρηματία που δημιουργεί θέσεις εργασίας, έναν επικεφαλής αρχής που καταπολεμάει παλιά ρουσφέτια – ανθρώπους που υποκατέστησαν την καρτερία με δράση. Όλοι δουλεύουν σε ένα όραμα. Στο όραμα μιας νέας Ελλάδας, μιας πιο έντιμης, πιο καινοτόμας, λιγότερο γραφειοκρατικής Ελλάδας. Το μέγα ερώτημα: Θα καταφέρουν να πάρουν μαζί τους την πλειοψηφία του λαού; Έως τώρα απάντηση δεν υπάρχει. Αλλά ενδείξεις ποια θα μπορούσε να είναι η απάντηση.

ΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

Η νέα Ελλάδα του **Γκίκα Χαρδούβελη** για παράδειγμα είναι πιο ρεαλιστική: «Πριν από έξι μήνες πολλοί νόμιζαν ακόμα ότι η κρίση θα είχε σύντομη διάρκεια. Τώρα όμως αντιλαμβάνονται: Είναι μια μόνιμη κατάσταση.» Οι άνθρωποι υποτίμησαν την κρίση, δεν ήθελαν ίσως να τη συνειδητοποιήσουν. «Όταν ξέσπασε η χρηματοοικονομική κρίση προειδοποίησα ότι θα είχαμε επτά χρόνια στασιμότητα», λέει ο 56άχρονος. «Κανείς δεν ήθελε να ακούσει.» Όμως τα πράγματα ήρθαν χειρότερα. Το 2012 θα είναι το τέταρτο έτος της ύφεσης στην Ελλάδα. Κάθε Έλληνας εντωμεταξύ το αισθάνεται.

Ήδη η παλιά κυβέρνηση του **Γιώργου Παπανδρέου** είχε περικόψει τις δημόσιες δαπάνες, ανεβάσει την ηλικία συνταξιοδότησης από 61,3 σε 63,4 χρόνια, καταργήσει το 13^ο και 14^ο μισθό, αυξήσει το ΦΠΑ στο 23%. Όμως στο κρίσιμο σημείο σταμάτησε, επέκρινε ο **Χαρδούβελης** προ εξαμήνου. «Δεν κατάργησε τα προνόμια των ισχυρών ομάδων συμφερόντων.»

Προ εξαμήνου ο **Χαρδούβελης** ήταν ακόμα επικεφαλής οικονομολόγος στην Eurobank. Αλλά όταν χτύπησε το τηλέφωνό του στις 15 Νοεμβρίου, στην άλλη άκρη της γραμμής ήταν ο **Παπαδήμος**. Πέντε μέρες νωρίτερα είχε οριστεί νέος πρωθυπουργός. Τώρα ζητούσε από το **Χαρδούβελη** να βοηθήσει. Οι δύο γνωρίζονται καλά. Μαζί ήσαν καθηγητές οικονομικών στο Columbia University, πριν εισαχθεί το ευρώ είχαν συνεργασθεί στην Τράπεζα της Ελλάδος. Τώρα συνεργάζονται ενάντια στην κρίση της χώρας.

Ένα σωτήριο φάρμακο για όλα τα κακά της χώρας δεν βρήκε ακόμα ούτε η κυβέρνηση **Παπαδήμου**. Κάθε νόμος πρέπει να ελεγχθεί για την αποτελεσματικότητά του και κάθε θεσμός. Ο δρόμος για την έξοδο από αυτήν την κατάσταση θα είναι τόσο μακρύς όσο ήταν και ο δρόμος εισόδου.

Μεγάλες επιχειρήσεις, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν πραγματικό στήριγμα, υπάρχουν ελάχιστες, ενώ ο μηχανισμός των υπαλλήλων είναι παραφουσκωμένος, η γραφειοκρατία ξεχειλίζει από παντού, το πλέγμα των σχέσεων πυκνό. Στο Δημόσιο εργάζονται πάνω από 700.000 απασχολούμενοι, 30.000 θέσεις έχει ήδη καταργήσει το κράτος, θα πρέπει να φτάσουν τις 150.000. Και μια έρευνα έδειξε ότι το 78% των περυσινών νομοθετημάτων είναι ανενεργά. Αυτό που πρέπει να κάνει η Ελλάδα δεν είναι κάτι λιγότερο από μια πλήρη αναδιοργάνωση της οικονομίας.

Ας πούμε το ζήτημα της ανταγωνιστικότητας. «Οι ελληνικές επιχειρήσεις παρέλειψαν στο παρελθόν να οικοδομήσουν διεθνείς σχέσεις», λέει ο **Χαρδούβελης**. Οικονομική επιτυχία όμως χωρίς εξαγωγές δεν υφίσταται. Το μερίδιο των ελληνικών είναι μόνον 8% περίπου. Στη Γερμανία ξεπερνά το 41%. Ακόμα και οι άλλες χώρες σε κρίση όπως η Πορτογαλία ή η Ισπανία έχουν με 25% και 20% καλύτερες τιμές.

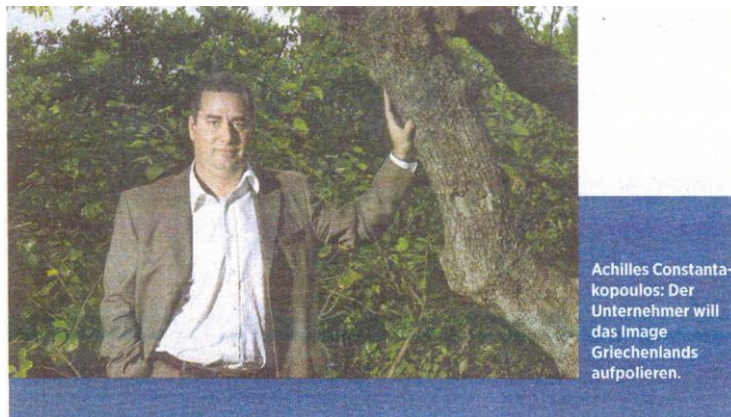
Ποιοι κλάδοι μπορούν να αποτελέσουν μπορούν να γίνουν τα μελλοντικά στηρίγματα της ελληνικής οικονομίας, δεν είναι σε θέση να το προβλέψει ο **Χαρδούβελης**, ο οποίος θέλει μετά τις εκλογές να εργαστεί πάλι ως καθηγητής οικονομικών. Η ενέργεια οπωσδήποτε ανήκει εδώ, επίσης ο τουρισμός. Ο οποίος όμως δεν είναι απλός τομέας. Διότι οι τουρίστες έρχονται μόνον όταν βρίσκουν τη χώρα συμπαθή.

Η πληθώρα αρνητικών τίτλων και εικόνων για τη χώρα προκαλούν όμως το αντίθετο. Οργισμένοι διαδηλωτές, αδρανείς κάτοικοι, επιθετικοί εγκληματίες. Μόνο το 18,8% των Γερμανών εξετάζει πλέον διακοπές στην Ελλάδα την επόμενη τριετία. Το 2010 ήταν ακόμα 23,3%.

ΑΙΣΙΟΔΟΞΙΑ

Κάποιος που θέλει να ξαναγαλίσει την εικόνα [image] είναι ο **Αχιλλέας Κωνσταντακόπουλος**. Είναι ο επικεφαλής του Temes, του φορέα διαχείρισης του πολυτελούς τουριστικού συγκροτήματος Costa Navarino στην Πελοπόννησο. Η δική του νέα

Ελλάδα είναι πιο αισιόδοξη. Δίνει το παράδειγμα, πιστεύει στη χώρα του. «Σίγουρα μπορεί να βρει κανείς δέκα αντίθετα παραδείγματα, αλλά έχω την αίσθηση ότι όλοι έχουν καταλάβει περί τίνος πρόκειται», λέει.

Το να καταδικάζει κανείς διαρκώς τα πάντα, δεν προχωράει τη χώρα. Το να κάνει κάτι καλύτερα, αυτός είναι ο δρόμος. Και με ένα χαμόγελο. «Χαρωποί άνθρωποι είναι η καλύτερη διαφήμιση», λέει ο επιχειρηματίας. Αυτό που δεν λέει, αλλά εννοεί: Όποιος πάει σε κάποιο από τα πολυτελή του ξενοδοχεία δεν έχει άλλη επιλογή από το να είναι χαρούμενος. Ούτε όποιος εργάζεται σε ένα από τα ξενοδοχεία του.

1.200 άνθρωποι εργάζονται στα ξενοδοχεία του Ναβαρίνου. Και θα ακολουθήσουν και άλλοι. Σε μια περιοχή όπου οι θέσεις εργασίας σπάνιζαν ως τώρα. Και η οποία δεν ήταν ιδιαίτερα ελκτική σε επενδυτές. Ο **Κωνσταντακόπουλος** όμως έβαλε πάνω από ένα δισεκατομμύριο ευρώ σε αυτό το σχέδιο. Μονάχα γερμανικές επιχειρήσεις έλαβαν παραγγελίες 43 εκατομμυρίων ευρώ.

Ο πατέρας του Κωνσταντακόπουλου **Βασίλης** ήταν πλούσιος εφοπλιστής από την παρθένα περιοχή της Πελοποννήσου. Δική του ήταν η Costamare, ένας από τους μεγαλύτερους ιδιοκτήτες πλοίων container παγκοσμίως. Τώρα ανήκει στους τρεις του γιούς, ο μεγαλύτερος αδελφός του Αχιλλέα διευθύνει τις εργασίες. Πριν από το θάνατο του πατέρα του Βασίλη το 2011, έστησε στην πατρίδα του, τη Μεσσηνία, ένα μνημείο: την Costa Navarino, το πιο φιλόδοξο τουριστικό σχέδιο της χώρας, έκτασης 130 εκταρίων.

Το πρώτο κομμάτι, το Navarino Dunes, βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα. Χτισμένο σαν χωριό, έχει 766 δωμάτια και σουίτες, μια αγορά στο κέντρο με μαγαζιά, καφέ, εστιατόρια, sra, και θερινό κινηματογράφο. Οι τιμές κυμαίνονται από 220 ευρώ για ένα στάνταρντ δωμάτιο, μέχρι 20.000 για την προεδρική έπαυλη. Μια δεύτερη εγκατάσταση, το Navarino Bay, προβλέπεται να ανοίξει του χρόνου.

Η περιοχή είναι ονειρική, άχτιστη κατά μεγάλο μέρος, ειδυλλιακή. Σειρές τα ελαιόδεντρα, γαλάζια θάλασσα, γήπεδα γκολφ βαθυπράσινα. Δεν είναι η εικόνα που έχει κατά νου ο μέσος τουρίστας για την Ελλάδα. Οι προορισμοί που περισσότερο προτιμώνται είναι τα νησιά του Αιγαίου. Ο **Κωνσταντακόπουλος** θέλει αυτό να το αλλάξει. Ο αυτοκινητόδρομος που διασχίζει την Πελοπόννησο επεκτάθηκε και πολλές αερογραμμές, ανάμεσά τους και η Air Berlin πετούν στο κοντινό αεροδρόμιο της Καλαμάτας.

Ακόμα πάντως δεν συµμερίζονται τόσο πολλοί τουρίστες τον ενθουσιασµό για την περιοχή. «Το ξέραµε ότι τα πρώτα χρόνια θα είναι δύσκολα», λέει ο **Κωνσταντακόπουλος**. «Αλλά η εξέλιξη είναι καλή». Ακριβείς αριθµούς για την πληρότητα δεν αποκαλύπτει. 16 εκατοµµύρια άνθρωποι έκαναν πέρυσι διακοπές στην Ελλάδα, ανάµεσά τους 1,8 εκατοµµύριο Γερµανοί. Όχι λιγότεροι από το 2009 και το 2010. Φέτος όµως ίσως αλλάξουν τα πράγµατα. Το υπουργεί Τουρισµού φοβάται ότι θα έρθουν ένα εκατοµµύριο λιγότεροι. «Έτσι είναι ο τουρισµός», λέει ο **Κωνσταντακόπουλος**. «Μια χρονιά ανεβαίνουν τα νούµερα, την άλλη πέφτουν. Σηµασία έχει η μακροχρόνια τάση να είναι ανοδική.»

Ο τοµέας έχει τεράστια σπουδαιότητα για την Ελλάδα. 750.000 άνθρωποι εργάζονται στον τουρισµό. Συνεισφέρει πάνω από 15% στο ΑΕΠ. Στη Γερµανία είναι µόνο 4%.

ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ

Η Ελλάδα δεν θα µπορέσει µόνη της να απελευθερωθεί από την κατάστασή της. Χρειάζεται επενδυτές από το εξωτερικό, ακριβώς όπως και τουρίστες, που θα δαπανήσουν τα χρήµατά τους στην Αθήνα, την Κρήτη ή την Πελοπόννησο. Ο **Γιάννης Παράσχος** είναι ένας από τους ανθρώπους που πρέπει να φέρει ξένους – επιχειρηµατίες και τουρίστες – στη χώρα. Ο **Παράσχος** διευθύνει την εταιρία του αεροδροµίου της Αθήνας. Προϊσταται έτσι σε µια από τις λίγες επιχειρήσεις-πρότυπα της Ελλάδας. Πουθενά δεν είναι η χώρα πιο ανταγωνιστική από όσο στο αεροδρόµιο της πρωτεύουσάς της. Η Ελλάδα του **Παράσχη** είναι πιο αξιόπιστη.

Ο µηχανικός διαµόρφωσε το αεροδρόµιο, στο οποίο έχει 40% συµµετοχή το κατασκευαστικό συγκρότηµα της Έσσης Hochtief, σε µια από τις επιτυχέστερες επιχειρήσεις της χώρας. Το λειτουργικό περιθώριο είναι γύρω στο 40%, στους µετόχους κατέβαλε πέρυσι µέρισμα 111 εκατοµµυρίων ευρώ.

Ο **Παράσχος** θεωρείται στην Ελλάδα εκσυγχρονιστής, υποδειγµατικός µάνατζερ. Από το γραφείο του στον έκτο όροφο δεν ατενίζει µόνο το τοπίο µε τους λόφους που περιβάλλουν την αθηναϊκή µητρόπολη των πέντε εκατοµµυρίων, αλλά επίσης και ένα από τα µεγαλύτερα ηλιακά πάρκα της χώρας. Κύκλο εργασιών πέντε έως έξι εκατοµµυρίων ευρώ πραγµατοποιεί ετησίως το αεροδρόµιο προµηθεύοντας ρεύµα του µέλλοντος στο εθνικό δίκτυο. Μια αποδοτική, ευφυής παράπλευρη εργασία. Το 40% του κύκλου εργασιών της ετησίως το αντλεί η εταιρία του αεροδροµίου από τέτοιες παράλληλες δραστηριότητες, την ανοικίαση ακινήτων και µε µια συµβουλευτική επιχείρηση.

Όστόσο ο **Παράσχος** ξέρει επίσης ότι το 2012 θα είναι δύσκολη χρονιά. Όχι µόνον επειδή όλο και λιγότεροι Ευρωπαίοι θέλουν να έρθουν στην Ελλάδα: και οι συµπατριώτες του έχουν όλο και λιγότερα χρήµατα για να ταξιδέψουν. Γύρω στα 15 εκατοµµύρια επιβάτες προωθεί το αεροδρόµιο κάθε χρόνο, τα δύο τρίτα τουρίστες. Αφότου ξέσπασε η κρίση διαρκώς λιγόστευαν, τώρα τον Απρίλιο αντιστρέφεται η τάση. Ο αριθµός των επιβατών αυξήθηκε κατά 7% από πέρυσι.

Γι' αυτό ο **Παράσχος**, ο οποίος έχει πάρει διδακτορικό στο Αµβούργο, είναι τώρα πιο αισιόδοξος παρ' όση πριν από έξι µήνες, διαπιστώνει µια θετική µεταβολή. Προπάντων επειδή η αβεβαιότητα δεν είναι πια τόσο µεγάλη. «Ο κίνδυνος άµεσης χρεοκοπίας

αποτράπηκε», λέει ο 52άχρονος. Αν η χώρα του αποκαθιστούσε την πραγματική ανταγωνιστικότητα και περιόριζε τον κρατικό μηχανισμό, η εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση θα αυξανόταν. Ο πληθυσμός το έχει καταλάβει. Η πολιτική ελπίζεται να ακολουθήσει μετά τις 6 Μαΐου.

Η χώρα του, λέει προσεκτικά, είναι καλή αγορά για την Ευρώπη. Πρέπει να το πει γιατί δεν θέλει να τρομάξει τους επενδυτές, πρώτα απ' όλα τις τράπεζες. Ξέρει ότι δεν ήταν πάντα έτσι στο παρελθόν. Άλλοτε η πολιτική ανακατευόταν στα πάντα και εκεί άφηνε να επηρεαστεί. Διαφθορά, φοροδιαφυγή περιλαμβάνονταν στην Ελλάδα. Και εν μέρει περιλαμβάνονται ως και σήμερα.

ΕΝΤΙΜΟΤΗΤΑ

Κάποιος που θέλει αυτό να το αλλάξει είναι ο **Νικόλαος Λέκκας**. Είναι ο ανώτατος φοροκυνηγός της χώρας. Τα πλακάκια στο πάτωμα του ΣΔΟΕ, της αρχής για την καταδίωξη οικονομικών εγκλημάτων, κουνάνε, τα καθίσματα είναι φθαρμένα, οι τοίχοι κιτρινωμένοι. Ο **Λέκκας** θέτει άλλες προτεραιότητες. «Το πάρτι της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα τελείωσε», λέει. «Όταν αποφασίζω να φοροδιαφύγω, δηλαδή να κλέβω, δεν μπορώ να περιμένω να έχω σχολεία, νοσοκομεία και δρόμους. Οι πολίτες πρέπει να ξεχάσουν το 'εγώ' και να σκέπτονται το 'εμείς'. Το 'εγώ' βλάπτει την κοινωνία.»

Με τη φοροδιαφυγή το κράτος χάνει 15 έως 18% του ΑΕΠ, γύρω στα 35 με 40 δις ευρώ το χρόνο. «Αν μειώσουμε το ποσό αυτό στο μισό, το λύσαμε το πρόβλημα του ελλείμματος της χώρας», λέει ο Λέκκας.

Το πρόβλημα: ότι και να κάνουν οι Έλληνες παίρνει χρόνο. Υπερβολικά πολύ, λέει ο Λέκκας. Από 4.500 τραπεζικούς λογαριασμούς, των οποίων ζήτησε το άνοιγμα ο ΣΔΟΕ, μόνον 180 περιπτώσεις ολοκληρώθηκαν. Διότι η γραφειοκρατία παραλύει τον **Λέκκα** και τους 600 συναδέλφους του φοροκυνηγούς. Οι ολοκληρωμένες υποθέσεις πάντως απέφεραν πρόστιμα 400 εκατομμυρίων ευρώ. Για να γίνουν περισσότερα ζητάει ταχύτερες δικαστικές διαδικασίες, πιο έμπειρους νομικούς, πρόσβαση online στις κινήσεις λογαριασμών των υπόπτων, νεαρό προσωπικό που να γνωρίζει την τεχνολογία.

Η αρχή του **Λέκκα** είναι μόνο μια από τις πολλές που χρειάζονται καινοτομίες για να μπορούν να εργάζονται καλύτερα. Η εξαντλημένη χώρα χρειάζεται ιδέες, χρειάζεται μεταρρυθμίσεις.

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗΣΗ

Αλλαγές στις οποίες θέλει να συμβάλει ο οικονομολόγος **Μάνος Ματσαγγάνης**. Η δική του Ελλάδα είναι προθυμότερη για μεταρρυθμίσεις. Ξέρει ότι το έργο είναι δύσκολο. Διότι δεν πρόκειται για τίποτα λιγότερο από τη σωτηρία μιας ολόκληρης χώρας. Ο 48άχρονος κάθεται στο διαμέρισμά του κοντά στην Ακρόπολη, το διασημότερο κτίσμα της Αθήνας, και αναπτύσσει τι πρέπει να γίνει για να καταστεί επιτέλους βιώσιμη η χώρα του. Να μικρύνει η διοίκηση, να αποκατασταθεί η φήμη στο εξωτερικό, να καταπολεμηθεί η διαφθορά, να περιοριστεί η γραφειοκρατία και παρ' όλα τα μέτρα λιτότητας να προστατευθούν οι αδύναμοι.

Πριν από έξι μήνες ακόμα ο **Ματσαγγάνης** ήταν ένας απλός καθηγητής οικονομικών, σήμερα στις εκλογές είναι υποψήφιος για μια έδρα στο Κοινοβούλιο. Προσχώρησε σε ένα νέο κόμμα, τη Δημοκρατική Αριστερά, που δημιουργήθηκε τον Ιούνιο του 2010, εν μέσω της κρίσης. Σε δημοσκοπήσεις παίρνει εννέα έως δώδεκα τα εκατό. Σύνθημά της: Μια νέα ελπίδα γεννιέται.

Πώς θα μοιάζει αυτή η ελπίδα είναι ωστόσο ασαφές. Το κόμμα απορρίπτει τα δάνεια βοήθειας και τους όρους των περικοπών. Σε αντίθεση με άλλα αριστερά κόμματα υποστηρίζει μεν τη συμμετοχή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ευρώ. Έως τώρα όμως δεν έχει εξηγήσει πώς φαντάζεται μια λύση στη δυστυχία του χρέους. Ίσως επειδή δεν έχει ακόμα καταφέρει να συμφωνήσει σε μian ενιαία γραμμή.

Απόλυτα σίγουρος για την υποψηφιότητά του δεν φαίνεται έτσι ο **Ματσαγγάνης**. Διότι ξέρει ότι χωρίς λιτότητα δεν γίνεται. Όμως ακόμα και αν μέρη του κόμματός του βλέπουν τα πράγματα διαφορετικά: δεν θέλει να κατηγορηθεί ότι δεν προσφέρεται. Γι' αυτό δίνει το παρόν στην πρόκληση, στις εξετάσεις. Διότι πιστεύει, σε διαφορά με το κόμμα του, ότι οι Έλληνες θα έπρεπε να αποδεχτούν τις περικοπές, ότι η αλλαγή είναι αναγκαία. Ο ίδιος ο **Ματσαγγάνης** έχει ήδη χάσει το 20% του μισθού του.

Ο **Ματσαγγάνης** θέλει ως πολιτικός να προσπαθήσει να κρατήσει τους φοιτητές του στην Ελλάδα, να προσφέρει κίνητρα στους καλούς για να μην μεταναστεύσουν στο εξωτερικό. Οι προϋποθέσεις για να ιδρύσει κάποιος στην Ελλάδα μian επιχείρηση πρέπει να βελτιωθούν, ζητάει ως εκ τούτου ο **Ματσαγγάνης**. «Οι νέοι πρέπει να στήσουν εδώ τις επιχειρήσεις τους», λέει. «Εδώ να πληρώνουν φόρους, να αναπτυχθούν, να δημιουργήσουν κάτι.»

ΘΑΡΡΟΣ

Όπως ο **Χρήστος Παπαζαφειρόπουλος**. Με κορυφαία προσόντα, υψηλά κίνητρα – και παρ' όλα αυτά στα πρόθυρα του να αναγκαστεί να κλείσει την start-up επιχείρησή του στο Internet. Η δική του Ελλάδα πρέπει να γίνει πιο θαρραλέα. Να έχει μεγαλύτερο θάρρος να επενδύσει στο μέλλον, ακόμα και όταν είναι αβέβαιο. Ο 27χρονος σπούδασε στη Σουηδία, εργάστηκε εκεί στο τηλεπικοινωνιακό συγκρότημα Ericsson – και επέστρεψε. Με τρεις φίλους ίδρυσε το φθινόπωρο του 2010 στην Αθήνα την "iMellon". Αναπτύσσουν Apps, προγράμματα για κινητά τηλέφωνα.

Αυτό που τους λείπει είναι επενδυτές, καθώς και πελάτες. Οι μεν φοβούνται το ρίσκο, οι δε δεν έχουν λεφτά. Αυτόν τον καιρό οι νέοι επιχειρηματίες εκπονούν προγράμματα για δύο μικρές εταιρίες. Αλλά για την κύρια ιδέα τους, τη δημιουργία ενός κινητού οδηγού της πόλης στην Αθήνα, δεν βρίσκουν χρηματοδότη. 3000 χρήστες έχει η App ως τώρα, αλλά όσο παραμένει δωρεάν έσοδα οι φίλοι δεν έχουν. «Εξακολουθούμε να βάζουμε δικά μας λεφτά στην start-up», λέει ο **Παπαζαφειρόπουλος**. «Παλεύουμε να επιβιώσουμε.»

Κάθε δύο μήνες συναντιούνται αυτός και οι φίλοι του σε μια συζήτηση για την κρίση, όπως οι μεγάλοι της πολιτικής, και διερωτώνται πώς θα πάει παραπέρα. Να εγκαταλείψουν δεν θέλουν. Αλλά γι' αυτό πρέπει γρήγορα κάτι να γίνει. Η καλύτερη ιδέα δεν αποφέρει τίποτα, λέει, αν το επιχειρηματικό περιβάλλον δεν λειτουργεί καλά. «Ακόμα σήμερα δεν ξέρω πόσους φόρους θα πρέπει να πληρώσουμε για τη start-up».

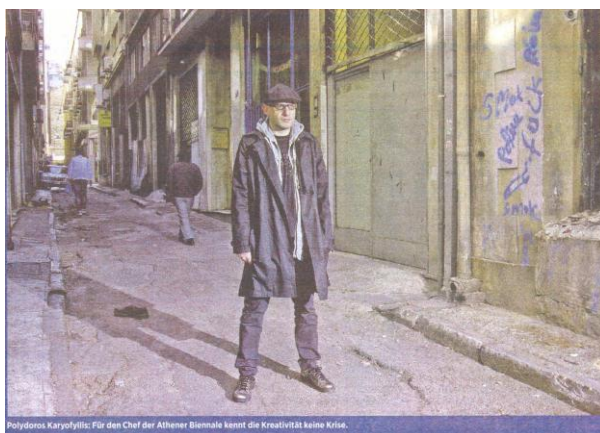
63.000 νέες επιχειρήσεις υπήρξαν στην Ελλάδα το 2010, αλλά και άλλες 56.000 φαλίσαν. Συγκριτικά: Στη Γερμανία έγιναν στρογγυλά 400.000 ιδρύσεις επιχειρήσεων και 30.000 χρεοκοπίες. Μια μικρή ιδρυτική σκηνή συγκεντρώνεται στην Ελλάδα στο "Colab workspace", ένα διόλου θεαματικό κτήριο γραφείων κοντά στην Πλατεία Συντάγματος. Εκεί όπου ξεκίνησαν οι διαμαρτυρίες των Ελλήνων, εκεί μαζεύονται οι νέοι δημιουργικοί τύποι. Μοιράζονται τα κόστη για υλικά γραφείου, τηλέφωνα και τραπέζια – και εργάζονται ταυτόχρονα σε ένα κοινό δίκτυο. Αλλά ο **Παπαζαφειρόπουλος** αμφιβάλλει όλο και περισσότερο για τη δυνατότητα να πετύχει. Η απαισιοδοξία του απειλεί να αγκαλιάσει μια ολόκληρη γενιά.

ΑΦΟΣΙΩΣΗ

Μια γενιά στην οποία ανήκει και ο καλλιτέχνης **Πολύδωρος Καρυοφύλλης**. «Είμαι εκ φύσεως απαισιόδοξος», λέει. Η κατάσταση των Ελλήνων δεν τον διευκολύνει να δει τα πράγματα θετικά. Το «μέγα δράμα», όπως το αποκαλεί, έχει μία μόνο θετική παράπλευρη επίπτωση: «Οι άνθρωποι έρχονται πιο κοντά μεταξύ τους, δείχνουν μεγαλύτερη συμμετοχή.»

Οι άνθρωποι στη δική του Ελλάδα δείχνουν μεγαλύτερη αφοσίωση [δέσμευση/προσφορά, engagement]. Ο **Καρυοφύλλης** είναι οργανωτής της αθηναϊκής Μπιενάλε. Για καιρό ήταν αδιευκρίνιστο αν ο **Καρυοφύλλης** και οι συνάδελφοί του θα έπαιρναν χρηματοδότηση για την έκθεση το περασμένο φθινόπωρο. Ο προϋπολογισμός 1,5 εκατομμύριο ευρώ περικόπηκε κατά ένα έκτο, ιδιώτες χορηγοί δεν υπήρξαν σχεδόν. Παρ' όλα αυτά ήρθαν περί τους 20.000 επισκέπτες. Το ενδιαφέρον ήταν μεγαλύτερο από τις δύο προηγούμενες φορές.

Η δημιουργικότητα δεν γνωρίζει κρίση. Όσο απαισιόδοξος και αν δηλώνει ο **Καρυοφύλλης**, στην πραγματικότητα δεν είναι. «Οι άνθρωποι ενώνονται όλο και περισσότερο και συνεργάζονται», λέει. «Θέλουν να συμβάλουν σε μια λύση.»

Συμφωνεί εδώ στην εκτίμησή του με τον **Γκίκα Χαρδούβελη** και το **Γιάννη Παράσχη**, με το **Χρήστο Παπαζαφειρόπουλο** και τον **Αχιλλέα Κωνσταντακόπουλο**, με το **Νικόλαο Λέκκα** και το **Μάνο Ματσαγγάνη**. Θα παραμείνουν μειοψηφία, ή θα γίνουν πλειοψηφία; Θα συνεχίσουν να κολυμπάνε σε οράματα ή θα δημιουργήσουν πραγματικότητες; Τις απαντήσεις μόνον οι Έλληνες μπορούν να τις δώσουν. Θα αποφασίσουν με την ψήφο τους πώς θα πορευτούν ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Θα πρέπει να γίνουν λίγο περισσότεροι αυτοί οι επτά Έλληνες με το όραμά τους για τη νέα Ελλάδα. Τότε οι εξετάσεις θα τελειώσουν με το πτυχίο.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΡΙΣΙΜΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Παραδοσιακά κόμματα χάνουν τη στήριξη

Gerd Hoehler, Αθήνα

Δέκα μέρες πριν από τις εκλογές για το Κοινοβούλιο, στην Ελλάδα διαγράφεται ένας πολιτικός σεισμός. Τα παραδοσιακά κόμματα χάνουν λόγω της κρίσης δραματικά σε στήριξη. Ενισχύονται, αντίθετα, ακραία, αντιευρωπαϊκά κόμματα. Η κρίση πολώνει τους Έλληνες. Η μακρύτερη και βαθύτερη ύφεση μεταπολεμικά, το ποσοστό ανεργίας σε επίπεδο ρεκόρ και κανένα φως στην άκρη του τούνελ. Οι άνθρωποι νιώθουν ανασφαλείς, απελπισμένοι. Από αυτό επωφελούνται ριζοσπαστικά κόμματα.

Ο **Ηλίας Κασιδιάρης** ξέρει τι θέλουν να ακούσουν οι οπαδοί του: «Κάθε μετανάστης καθιστά έναν Έλληνα άνεργο», κραυγάζει στο μικρόφωνο, «το μεταναστευτικό ζήτημα θα κρίνει την εθνική μας επιβίωση». Ο **Κασιδιάρης** ο οποίος θέλει να εκλεγεί στις 6 Μαΐου Βουλευτής με την ακροδεξιά Χρυσή Αυγή, φοράει σκούρο κουστούμι, σκούρο πουκάμισο, γραβάτα. Ο νέος έχει εμφάνιση σοβαρή. Τόσο πιο εντυπωσιακές είναι οι θέσεις του: «Έξω οι ξένοι», φωνάζει, και ξεσηκώνει από ενθουσιασμό τους συγκεντρωμένους στα Μέγαρα όρθιους. Στις τελευταίες δημοσκοπήσεις οι Έλληνες νεοναζί, που το σύμβολο του κόμματός τους θυμίζει τον αγκυλωτό σταυρό του Χίτλερ, βρίσκονται μεταξύ 5 και 6%.

Η κρίση του χρέους δεν έφερε μόνο στην Ελλάδα τη βαρύτερη ύφεση από το τέλος του Πολέμου, μειούμενα εισοδήματα και ανεργία ρεκόρ. Ρήμαξε και το πολιτικό τοπίο της χώρας. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν την εικόνα μιας ανάστατης χώρας, ενός διχασμένου λαού.

Τα δύο αστικά παραδοσιακά κόμματα του πολιτικού κέντρου, η συντηρητική Νέα Δημοκρατία και το σοσιαλιστικό ΠΑΣΟΚ, που από το τέλος της δικτατορίας των συνταγματαρχών το 1974 εναλλάσσονταν στην εξουσία, κατόρθωσαν ακόμα στις εκλογές του Οκτωβρίου του 2009 να συγκεντρώνουν το 80% σχεδόν των ψήφων. Τώρα δηλώνουν ότι θα τα ψηφίσουν μόνο 35%.

Syntagma-Platz in Athen: Vor dem Parlament demonstrieren die Bürger.

Η κρίση εξαπέλυσε πελώριες φυγόκεντρες δυνάμεις: Σε ακροαριστερές και ακροδεξιές ομάδες συρρέουν οπαδοί που απορρίπτουν κατηγορηματικά τη γραμμή της λιτότητας, εν μέρει μάλιστα θέλουν να βγάλουν την Ελλάδα από τη νομισματική ένωση και την ΕΕ, όπως οι νεοναζί ή οι σταλινικοί κομμουνιστές. Πολλοί Έλληνες βλέπουν στις επερχόμενες εκλογές μια ευκαιρία να λογαριαστούν με τα παραδοσιακά κόμματα που οδήγησαν τη χώρα στον τοίχο: 44% λένε στους δημοσκόπους ότι θέλουν με την ψήφο τους «να διαμαρτυρηθούν και να τιμωρήσουν».

Απογοήτευση και οργή – αυτό δεν επιτρέπει καλές προσδοκίες για τις κρίσιμες εκλογές στις 6 Μαΐου που δεν θα αποφασίσουν μόνο για τη σύνθεση της επόμενης Βουλής, αλλά για «την πορεία της Ελλάδας τις επερχόμενες δεκαετίες», όπως προειδοποιεί ο μεταβατικός πρωθυπουργός **Λουκάς Παπαδήμος**. Γι' αυτό οι εκλογείς στην απόφασή τους δεν πρέπει «να κοιτούν στο χθες αλλά στο αύριο», συμβουλεύει ο **Παπαδήμος**. Επί πέντε μήνες διηύθυνε ο εξωκομματικός τραπεζίτης το σκάφος του κράτους μέσα από βαριές καταιγίδες. Την επαπειλούμενη κρατική χρεοκοπία κατόρθωσε ίσα-ίσα να την αποτρέψει. Με γρήγορους ρυθμούς πέρασε νόμους για μεταρρυθμίσεις και περικοπές από τη Βουλή, υλοποίησε τη μεγαλύτερη μείωση χρέους στη χρηματοοικονομική ιστορία. Έτσι εξασφάλισε για τη χώρα νέα δάνεια βοήθειας 130 δις ευρώ. Αλλά στο λιμάνι της σωτηρίας καθόλου δεν έχει προσεγγίσει ακόμα η Ελλάδα. Γι' αυτό οι πιστωτές της βαριά πληγείσας χώρας, τα ευρω-κράτη και το ΔΝΤ, θα προτιμούσαν να είχε παραμείνει ο **Παπαδήμος** στην πρωθυπουργία ως την κανονική λήξη της κοινοβουλευτικής περιόδου τον Οκτώβριο του 2013. Πόσο μάλλον που εκκρεμούν σημαντικά έργα τους επόμενους μήνες, όπως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό πρόγραμμα ως το 2014, που απαιτεί νέες εξοικονομήσεις περί τα 12 δις ευρώ, και μια φορολογική μεταρρύθμιση. Προπάντων όμως ο συντηρητικός αρχηγός **Αντώνης Σαμαράς**, η ΝΔ του οποίου προηγείται στις δημοσκοπήσεις, πίεζε για νέες εκλογές.

Την απόλυτη πλειοψηφία που ήλπιζε ο Σαμαράς δεν φαίνεται όμως ότι θα μπορέσει να την αποσπάσει, έστω και αν ο αρχηγός της ΝΔ μοιράζει τώρα εκλογικά δώρα, σαν να μην υπήρχε καμία κρίση: Θέλει να μειώσει το ΦΠΑ κατά 4 μονάδες, τον εταιρικό φόρο από 25% σε 15%, τον ανώτατο συντελεστή στο φόρο εισοδήματος από 45% σε 32%. Πώς θα χρηματοδοτηθούν αυτά ο **Σαμαράς** έως τώρα δεν το έχει αποκαλύψει.

Μια νέα εκδοχή κυβερνητικού συνασπισμού με τους σοσιαλιστές έως τώρα την απορρίπτει κατηγορηματικά. Αν οι εκλογείς του αρνηθούν την απόλυτη πλειοψηφία στις 6 Μαΐου, ο **Σαμαράς** θα θελήσει να ξαναγίνουν εκλογές – τόσες ώσπου να βγει. Έναν τέτοιο εκλογικό Μαραθώνιο δύσκολα θα τον ανέχονταν οι ξένοι πιστωτές – και θα κατακρατούσαν γρήγορα τα χρήματα.